

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Terveystenhoitajakoulutus

Jonna Kärkkäinen
Elena Levänen

LAPSEN SELKÄ MENOSUUNTAAN MATKUSTAMINEN JA
MATKUSTUSTURVALLISUUS AUTOSSA - Tietolehtinen vanhemmille ja iso-
vanhemmille

Kehittämistyö
Marraskuu 2022

KEHITTÄMISTYÖ
Marraskuu 2022
Terveystieteiden tutkimuskeskus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihe)

Tekijät:
Jonna Kärkkäinen & Elena Levänen

Nimeke
Lapsen selkä menosuuntaan matkustaminen ja matkustusturvallisuus autossa. Tietolehtinen vanhemmille ja isovanhemmille

Toimeksiantaja
Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus

Tiivistelmä

Vauvoilla, kuten myös eri ikäryhmän lapsilla on erilainen ruumiinrakenne kuin aikuisilla. Esimerkiksi pää suhteessa muuhun vartaloon on paljon suurempi kuin aikuisilla. Tämän vuoksi lapsella on korkeampi painopiste kuin aikuisella. Niska-, ja päävammojen ehkäisemiseksi ja törmäysvoiman jakamiseksi laajemmalle alueelle on tärkeää käyttää selkä menosuuntaan olevaa istuinta. Loukkaantumisriskin vähentyminen selkä menosuuntaan istuimen avulla on osoitettu tieteellisesti. Neuvolat ovat tärkeässä roolissa edistämässä liikenneturvallisuutta. Neuvolat voivat tarjota materiaaleja sekä tukea vanhempien liikennetaitoja.

Lasten kuljettamisesta autossa on hyvä keskustella vanhempien kanssa. Myös neuvolatyöntekijän on hyvä olla tietoinen tieliikenneturvallisuuteen liittyvistä käsitteistä ja turvaistuimista, sekä niiden oikein asennuksesta lapsen turvallisuuden varmistamiseksi. Vanhempia on hyvä muistuttaa siitä, että he ovat roolimalleja lapsilleen ja opettavat jo varhain esimerkin kautta turvallista liikennekäyttäytymistä. Kehittämistyön tavoitteena oli lisätä vanhemmille sekä isovanhemmille tietoa lapsen selkä menosuuntaan matkustamisen tärkeydestä, sekä perustietoa lasten turvakaukaloista ja selkä menosuuntaan-turvaistuimista.

Tehtävänä oli tuottaa Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle äitiys-, ja lastenneuvoloihin jaettavaksi tietolehtinen, johon vanhemmat ja isovanhemmat voivat tutustua ennen vauvan syntymää ja hänen ensimmäisien elinvuosiensa aikana.

Kieli
suomi

Sivuja 24
Liitteet 1
Liitesivumäärä 4

Asiasanat
vauvat, taaperoikäiset, turvallisuus, autoilu, turvaistuin

DEVELOPMENT ASSIGNMENT

December 2022

Degree Programme in Public Health Nursing

Tikkarinne 9

80200 JOENSUU

FINLAND

+ 358 13 260 600 (switchboard)

Authors

Jonna Kärkkäinen & Elena Levänen

Title

Children Travelling Rear Facing and Travel Safety in the Car. An Information

Leaflet for

Parents and Grandparents

Abstract

Babies, as well as children of various ages, have a different body structure from that of adults. For example, the head, in relation to the rest of the body, is much larger than in adults, and therefore, the child has a higher center of gravity than the adult. To prevent head and neck injuries and to distribute the impact force over a larger area, it is crucial to use a rear facing car seat. The reduction of the risk of injury with a rear facing car seat has been scientifically proven. Maternity clinics have a vital role in promoting and supporting travel safety and in providing material and information directly to the parents.

Transporting a child in a vehicle is something that healthcare workers should discuss with parents. Furthermore, healthcare professionals should be aware of road safety and they should have up-to-date knowledge of child car seats and their proper installation to ensure safety. It is also advisable to remind parents that they are role models for their children, and thus, they should set the example of travel safety early on. The aim of the development assignment was to increase awareness among parents and grandparents of the importance of rear facing travel safety in cars for babies and toddlers.

The objective of the development assignment was to create an information leaflet for

parents and grandparents on travel safety in the car with babies or toddlers, and especially, on the importance of rear facing travelling.

Language
finnish

Pages 24
Appendices 1
Pages of Appendices 4

Keywords

babies, toddlers, safety equipment, safety seats, travelling by car

Sisältö

Johdanto	5
2 Vauvan ja taaperon anatomia	6
2.1 Tuki ja liikuntaelimestön kehitys	6
2.2 Turvallinen matkustaminen	7
3 Turvaistuin asiaa	9
3.1 Turvaistuintyytit	9
3.2 Turvaistuimen käyttöaika	10
3.3 Käsitteet tutuiksi	10
4 Lait ja asetukset	11
5 Neuvolan rooli tieliikenneturvallisuuden edistäjänä	12
6 Kehittämistyön tavoitteet ja tehtävä	13
7 Kehittämistyön toteutus	13
7.1 Toiminnallinen kehittäminen	13
7.2 Toimeksiantaja, kohderyhmä ja lähtötilanne	14
7.3 Tuotoksen suunnittelu ja toteutus	14
8 Pohdinta	15
8.1 Tuotoksen tarkastelu ja arviointi	15
8.2 Kehittämistyön luotettavuus	16
8.3 Kehittämistyön eettisyys	17
8.4 Kehittämistyön prosessin tarkastelu ja ammatillinen kasvu	18
8.5 Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet	18

Liitteet

Liite 1 Tietolehtinen

Johdanto

Kehittämistyön tarkoituksena on tehdä tietolehtinen vanhemmille koskien vauvan ja taaperon turvallista matkustamista autossa, korostaen selkä menosuuntaan matkustamisen tärkeyttä. Tietolehtisen aihealueet on koottu vanhemmilta ennakkoon kootun kyselyn perusteella, heidän toiveiden ja tarpeiden pohjalta. Kehittämistyön tietoperusta pohjautuu vauvan ja taaperoikäisen anatomiaan, kuinka nämä tekijät vaikuttavat autolla matkustukseen, sekä erityisesti kolaritalanteisiin. Tietoperustana käytämme suomen tieliikennelain määräyksiä koskien vauvojen ja taaperoikäisten kuljettamista moottoriajoneuvoissa, sekä myös autoliiton, liikenne- ja viestintäviraston, Trafín ynnä muiden teettämiä tutkimuksia.

Tavoitteena on tuoda esille ajanmukaista tutkimustietoa vauvojen sekä lasten matkustusturvallisuuteen liittyen, mitä tulee turvakaukaloihin ja turvaistuimiin. Kehittämistyö toteutetaan äitiys- ja lastenneuvoloissa jaettavana tietolehtisenä, jonka pyrkimyksenä on olla informatiivinen, lyhyt ja selkeälukuinen. Koska turvaistuimia sekä kiinnitystapoja on olemassa paljon, emme tässä kehittämissä käy näitä yksittäin läpi vaan keskitymme yleiseen tietoperustaan selkä menosuuntaan matkustamiseen sekä turvaistuimiin liittyen. Jokaisen turvaistui-
men ja kaukalon kohdalla tulee aina noudattaa valmistajan ohjeita, sekä tutustuttava käyttöohjeisiin huolellisesti ennen istuimen asennusta.

Turvaistuimiin liittyvä laki on kehittynyt huomattavasti vuosikymmenien aikana, niin Yhdistyneissä kuningaskunnissa kuin Euroopassakin. Yhdistyneiden kuningaskuntien kuluttajayhdistyksen tekemässä selvityksessä ilmeni, että puolet vanhemmista uskoi olevan turvallisempaa kuljettaa lasta kasvot menosuuntaan käännettynä sen jälkeen, kun lapsi on täyttänyt 9 kuukautta. Selvitys osoittaa, että vanhemmat ovat hämmentyneitä mitä tulee turvaistuimiin liittyviin suosituksiin. Yli puolet lapsista kuljetetaan yhä vääränlaisissa istuimissa tai heidät on asetettu väärin turvaistuimeen. On huolestuttavaa, että tieto autonistuimien oikeanlaisesta käytöstä ei toteudu käytännössä tai edes tavoita vanhempia kunnolla. (Dale H. & Pickersgill M. 2021.)

2 Vauvan ja taaperon anatomia

2.1 Tuki ja liikuntaelimestön kehitys

On yleisesti tiedetty, että lapset eivät ole pieniä aikuisia. Vauvoilla, kuten myös eri ikäryhmän lapsilla on erilainen ruumiinrakenne kuin aikuisilla. Lapsen pää suhteessa muuhun vartaloon on paljon suurempi kuin aikuisilla. Kasvojen ja aivojen mittasuhteet ovat erilaiset, minkä vuoksi lapsella on korkeampi painopiste kuin aikuisella. Kolme vuotiaan pään kokonaismassa on 80 prosenttia aikuisen kokonaismassasta, 10 – vuotiaana se on noin 95 prosenttia. Lapsen niska on kapea struktuuri, jossa nikamat ovat suurelta osin rustoa, kun taas aikuisella nikamat ovat kiinteää luustoa. Kaulan fasettivelissä on enemmän vaakasuuntaisia kulmia kuin aikuisilla, mikä antaa vähemmän rakenteellista vastustuskykyä kohtisuoraan tulevalta törmäykseltä selkärangan pituusakseliin nähden. Pään koko suhteessa muuhun vartaloon on yksi tärkeimmistä osatekijöistä liikenneturvallisuuden kannalta, sillä lapsen painopiste on ylhäällä. Imeväisikäisillä ja taaperoilla niskalihakset eivät ole vielä tarpeeksi vahvat kontrolloidakseen pään liikkeitä kolaritilanteissa suuren päämassan vuoksi. Korkean painopisteen vuoksi lapsen liikerata eroaa aikuisen liikeradasta ja voi altistaa ääriasennoille, kun törmäys tulee etupuolelta. (Brolin, Stockman, Andersson, Bohman, Gras & Jakobsson, 2015.)

Selkä menosuuntaan oleva istuin voi huomattavasti vähentää lapsen niskaan kohdistuvaa stressiä törmäystilanteessa. Jos lapsi painaa 15 kg ja joutuu törmäykseen kasvot menosuuntaan olevassa istuimessa, jonka keskinopeus on noin 50 km/h, lapsen niskaan kohdistuu n. 180–200 kg paine. Selkä menosuuntaan olevassa istuimessa tämä paine vähenee n.40–60 kilogrammaan. Paine on suuri, sillä lapsen pää on suurempi suhteessa vartaloon, kuin aikuisella. Aikuisen pään koko on vain noin kuusi prosenttia heidän vartaloonsa nähden, kun taas viiden kuukauden ikäisellä vauvalla sama lukema on 25 prosenttia. (Incar safety centre, 2022)

Niska- ja päävammojen ehkäisemiseksi ja törmäysvoiman jakamiseksi laajemmalle alueelle on tärkeää käyttää selkä menosuuntaan olevaa istuinta. Loukkaantumisriskin vähentyminen selkä menosuuntaan istuimen avulla on osoitettu tieteellisesti. Suomessa selkä menosuuntaan istuimen käyttösuositusikä on kolme vuotta. Muissa Euroopan maissa käyttösuositusikä vaihtelee 15 kuukaudesta yhdeksään vuoteen. Biomekaaniselta näkökannalta katsottuna paras tapa suojata lasta on käyttää selkä menosuuntaan oleva turvaistuinta vähintään neljävuotiaaksi saakka. Kasvot menosuuntaan istuimia, joihin lapsi kiinnitetään valjailla ei tulisi suositella alle neljävuotiaille lapsille. Ne eivät jaa optimaalisesti lapsen painopistettä ja näin ollen eivät suojaa pienen lapsen päätä ja niska – kaula aluetta. (Brolin ym, 2015.)

2.2 Turvallinen matkustaminen

Selkä menosuuntaan oleva turvaistuin on loistava tapa parantaa liikenneturvallisuutta. Suuressa osassa lapsikuolemiin liittyvissä liikenneonnettomuuksissa lapsi ei ollut kiinnitetty millään tavalla. Päävammat olivat suurin kuolemaan johtanut syy. Toinen yleinen virhe on laittaa liian pieni lapsi kasvot menosuuntaan olevaan turvaistuimeen. Imeväisikäiset ja taaperot, jotka ovat asetettu pituuden ja painon mukaan oikeanlaiseen istuimeen, kestävät paljon paremmin vakavia tai lieviä vammoja kuin oikein kiinnitetyt, mutta väärinkokoiseen istuimeen asetetut lapset. (Anlund, Falkmer, Forsman, Gustafsson, Matstoms, Sörensen, Turbell & Wenäll, 2003.)

Vaikka turvaistuinten käyttömäärä on korkea, istuimien väärinkäyttö on myös hälyttävän yleistä. Väärinkäyttöä ovat esimerkiksi istuimen asennus selkä menosuuntaan etupenkille, jos autossa on käytössä ilmatyyny. Yleisimmät väärinkäytöt ovat liian löysälle jätetyt turvavyöt ja valjaat, turvaistuinta ei ole kunnolla asennettu autonistuimeen kiinni ja että istuin ei ole autoon sopiva. Useimmin väärinkäyttöä tapahtuu istuimissa, jossa istuin sekä lapsi molemmat täytyy kiinnittää autoon tukevasti, kuten turvakaukalot ja käännettävät autonistuint. Vanhemmat voivat usein luulla että lapsi on kunnolla asennettu autoon, kun näin ei tosiasiaassa ole. Useat tutkimukset osoittavat että vanhemmat jotka saavat ja hakevat tietoa ovat pienemmässä riskissä käyttämään turvaistuimia väärin.

Turvaistuimen väärinkäytöllä on huomattu olevan myös sosiaaliekonominen aspekti. On havaittu, että korkea koulutus- tai tulotaso on yhteydessä korkea turvaistuinkäytön kanssa. Turvaistuinten käyttö on vähäisempää vähäosaisten, kuten esimerkiksi maahanmuuttajien kohdalla. (Anlund ym. 2003.)

Yleisin istuimen asennusvirhe on väärä reititys. Jos asennettaessa olkavyö ja lannevyö sekoittuvat keskenään, voi tämä aiheuttaa turvakaukalon irti kiepsahattamisen turvavöistä törmäyksen aikana. Jos taas auton turvavöitä ei ole pujotettu niille tarkoitettuihin ohjaimiin, voi vyö luistaa ja turvakaukalo irrota kokonaan. Isofix- vähentää väärinasennuksen riskiä, mutta ei täysin poista sitä. Myös lapselle tulevien vöiden reititys on tärkeää. Jos esimerkiksi kasvot menosuuntaan olevan turvaistuimen lannevyötä ei ole pujotettu vyönohjaimeen, voi vyö leikkautua törmäystilanteessa lapsen vatsaan. Tämä taas voi aiheuttaa vakavia vammoja. Vyöt on tärkeää säätää lapselle sopivaksi, kuten myös selkänöitä ja päätuki. Näin istuin suojaa hyvin päätä sekä keskivartaloa. Lapsi tulee kiinnittää istuimeen tiukasti myös siksi, ettei tämä pääse pujottelemaan itse irti matkan aikana. (Autoliitto, 2022.)

Johtavin syy tahattomiin kuolemiin alle neljävuotiailla ovat tieliikenneonnettomuudet. Synnytysosastolta yleisin poistumistapa on moottoriajoneuvo. Tieliikenneonnettomuuteen joutuminen on neljänneksi yleisin kuolinsyy alle yksivuotiailla. Turvakaukalon käyttö on haasteellista suurimmalle osalle vastasyntyneiden vanhemmista ja virheitä voi tulla istuimen väärinasennuksessa tai lapsen väärin kiinnittämisessä istuimeen. Sosiaaliekonominen asema voi myös vaikuttaa turvaistuinten oikeaoppiseen käyttöön, etenkin lyhyillä matkoilla. Turvakaukaloiden ja turvaistuinten oikeaoppinen käyttö ja siihen perehdyttäminen ovat tärkein tapa varmistaa lapsen turvallinen matkustaminen liikenteessä. Helpoin tapa lisätä lasten matkustusturvallisuutta on tietää turvallisuusstandardit, ottaa selvää turvaistuimista sekä vanhempien ohjaus oikeaoppiseen istuimen käyttöön. (Brooks & Wilson, 2018.)

3 Turvaistuin asiaa

3.1 Turvaistuintyytit

Turvaistuinta tulisi sovittaa jo ostovaiheessa autoon. Myyjän kanssa voi käydä läpi, kuinka istuin kiinnitetään oikeaoppisesti. Turvaistuimen yhteensopivuuden auton kanssa voi tarkistaa turvaistuimen valmistajan verkkosivuilta. Istuinta olisi hyvä sovittaa myös lapsen kanssa. Törmäyksessä tai kolarissa istuin sekä mielellään myös telakka on vaihdettava uuteen. (Liikenneturva, 2022.)

Turvaistuimen kiinnitysohjeita tulee aina noudattaa tarkasti. Jos ohjeet ovat epäselvät, voi olla yhteydessä istuimen valmistajaan, maahantuojaan tai myyjään. Varmista että turvaistuin on asennettu oikein ja lapsen turvavyöt ovat kiinni ohjeen mukaisesti. Istuimen tulee olla lapselle oikean kokoinen. (Viestintä- ja liikennevirasto Traficom, 2021.)

Kun lapsen turvaistuimen vyöt ovat kiristetty oikein, väliin tulee mahtua enintään kaksi sormea. Olkapäiltä voiden tulisi mennä hieman olkapäiden yli, ei alapuolelle istuimen selkänojaan. Alla ei tulisi olla paksuja vaatteita, vaan voiden tulisi asettua lähelle lapsen vartaloa. Selkä menosuuntaan oleva turvaistuin vähentää vammoja 90 prosenttia, kun taas kasvot menosuuntaan oleva istuin vain 60 prosenttia. Suosituksena on ettei lasta käännetä kasvot menosuuntaan liian aikaisin. Jalkatilan ahtaus tai jalkojen koukussa oleminen ei ole vaarallista. Palkkituoli ei ole turvallinen, sillä turvaistuimessa turvavyöiden tulisi asettua vahvimpien keskikehon osien päälle. Palkkituolissa lapsi istuu kasvot menosuuntaan ilman vyötä. Tämä tarkoittaa, että törmäyksessä kaikki voima kohdistuu lapsen pehmeisiin osiin. (National Association for the Promotion of Traffic Safety, 2022.)

Autoliitto julkaisee kaksi kertaa vuodessa eurooppalaisen auto-, ja kuluttajajärjestön kanssa yhteistyössä toteutettua turvaistuintestiä. Istuimen saamaan kokonaisarvosanaan vaikuttavat istuimen turvallisuus, käyttöominaisuudet, istuimukavuus sekä kemikaalit. (Autoliitto, 2022.)

3.2 Turvaistuimen käyttöaika

Käytettyä istuinta hankittaessa tulee tietää sen käyttöhistoria. Perheen sisällä voi kierrättää istuinta, jos istuin on ehjä. Turvaistuimissa ja telakoissa on myös käyttöikä. Keskimäärin se on noin seitsemän vuotta, mutta tämä voi vaihdella. Asian voi tarkistaa istuimen valmistajalta tai maahantuojalta oman istuimen osalta. Istuimen tulee olla EU-hyväksytty ja omaan autoon sopiva. (Liikenneturva, 2022.)

Isofix-kiinnitteisen turvaistuimen painoraja on 18 kg asti, jonka jälkeen lapsi tulee siirtää turvavyökiinnitteiseen istuimeen jonka painoraja on 25 kg asti. Vauvan turvakaukaloihin on olemassa isofix- tai turvavyökiinnitteinen telakka, jolloin turvakaukalon saa kiinnitettyä ja irrotettua helposti. Tämä myös vähentää väärin asentamisen riskiä ja lisää tukevuutta. (Varusteopas, 2022.)

Tieliikennelaissa on määriteltä, että lasta tulee kuljettaa turvalaitteessa 135 cm pituiseksi saakka. Tämän jälkeen liikenneturvan suosituksen mukaisesti lasta tulisi kuljettaa turvalaitteessa 150 cm pituiseksi asti. Selkä menosuuntaan niin pitkään kuin se on mahdollista, vähintään neljävuotiaaksi saakka. (Liikenneturva, 2022.)

3.3 Käsitteet tutuiksi

ISize on yhdenmukaisuusjärjestelmä, joka auttaa varmistamaan turvaistuimen sopimisen autoon. Kaikki istuimet eivät ole automaattisesti iSize-istuimia. Tällaisten istuimien vaatimuksina on kiinnitys Isofix-järjestelmällä, selkä menosuuntaan istuimissa oleva tukijalka, kasvot menosuuntaan istuimiin tuleva tukivyö, tietyt ennalta määritellyt enimmäismitat iSize autoihin mahtumisen varmistamiseksi sekä iSize hyväksyntä. ISize autoja ei ole vielä kovin paljoa markkinoilla, joten varmista aina turvaistuimen sopivuus istuimen verkkosivujen auto-luettelosta. (Liikenneturva, 2022.)

Isofix on istuimen kiinnitysjärjestelmä, jossa turvaistuin tai telakka kiinnittyy suoraan auton istuinrungossa oleviin kiinnityspisteisiin. Isofix- kiinnitysjärjestelmä tuli pakolliseksi kaikkiin autoihin vuodesta 2014 lähtien. (Turvaistuinpro, 2022.)

Plus-Testi on vapaaehtoinen testi kehitetty erityisesti ruotsin markkinoille. Siinä missä E-merkintä osoittaa istuimen täyttävän vähimmäisvaatimukset istuimelle, plus-testissä mitataan erityisesti lapsen kaulaan kohdistuvaa voimaa tiukemmin kuin muissa testeissä. (Liikenneturva, 2022).

4 Lait ja asetukset

“Autossa käytettävän lasten turvalaitteen tulee olla tyyppihyväksytty E-säännön n:o 44 muutossarjan 03, E-säännön n:o 129 tai moottoriajoneuvojen turvavyötä ja turvajärjestelmiä koskevan neuvoston direktiivin 77/541/ETY mukauttamisesta tekniikan kehitykseen annetun komission direktiivin 2000/3/EY mukaisesti taikka mainitun E-säännön tai direktiivin myöhemmän version tai muutoksen mukaisesti” (Tieliikennelaki 729/2018. 94§).

“Alle 135 senttimetriä pitkän lapsen kuljettamiseen henkilö-, paketti- ja kuorma-autossa on käytettävä lasten turvalaitetta, jos ajoneuvossa on turvavyöt tai lasten turvalaite, on muuten ajoneuvoon asennettavissa. Tästä velvollisuudesta voidaan kuitenkin poiketa taksiliikenteessä olevassa ajoneuvossa siten, että alle 135 senttimetriä pitkää lasta saadaan kuljettaa turvavyötä käyttäen muulla kuin etuistuimella, mikäli turvalaitetta ei ole saatavilla. Alle 3-vuotiasta lasta ei kuitenkaan saa koskaan kuljettaa ajoneuvossa ilman turvalaitetta” (Tieliikennelaki 729/2018. 94§).

“Lasta ei saa kuljettaa etuturvatyynyllä suojatulla istumapaikalla selkä menosuuntaan suunnatussa turvaistuimessa, ellei turvatyynyä ole tehty toimintakyvyttömäksi” (Tieliikennelaki 729/2018. 94§).

“yhdenmukaistettu turvavöitä ja turvajärjestelmiä koskeva osan tyyppihyväksyntämenettely mahdollistaa sen, että kukin jäsenvaltio voi tarkastaa yhteisten suunnittelu- ja testivaatimusten noudattamisen ja ilmoittaa muille jäsenvaltioille havainnoistaan lähettämällä näille jäljennöksen kutakin turvavyön- tai turvajärjestelmäntyyppiä varten täytetystä osan ETY-tyyppihyväksyntä-todistuksesta; osan ETY-tyyppihyväksyntämerkin laittaminen kaikkiin hyväksytyyn tyyppiin mukaisesti valmistettuihin turvavöihin ja turvajärjestelmiin tekee tarpeettomaksi näiden turvavöiden ja turvajärjestelmien tekniset tarkastukset muissa jäsenvaltioissa. Yhdenmukaisten vaatimusten päätavoitteena on edistää liikenneturvallisuutta” (Neuvoston direktiivi 77/541/ETY)

5 Neuvolan rooli tieliikenneturvallisuuden edistäjänä

Neurolat ovat tärkeässä roolissa edistämässä liikenneturvallisuutta ja tuomalla vanhemmille tietoa. Neurolat tarjoavat materiaaleja ja tukevat vanhempien liikenneturvallisuustaitoja. Lasten kuljettamisesta autossa on hyvä keskustella tulevien vanhempien kanssa. Myös neuvolatyöntekijän on hyvä olla tietoinen tieliikenneturvallisuuteen liittyvistä käsitteistä ja turvaistuimista. Vanhempia on hyvä muistuttaa, että he ovat roolimalleja lapsilleen ja opettavat jo varhain esimerkin kautta turvallista liikennekäyttäytymistä. (Liikenneturva, 2022.)

Terveydenhuollon ammattilaiset ovat luultavasti ensimmäinen kontakti vanhempiin, joka tarjoaa opastusta ja opetusmateriaaleja vanhemmille. Henkilökunnalla tulisi olla tarpeeksi tietoa turvaistuimista, jotta he voisivat ohjata vanhempia niiden käytössä. Vanhemmille tulisi tarjota tietoa turvaistuimista, riippumatta heidän aiemmasta kokemuksestaan. Matkustusturvallisuuden edistäminen kampanjoilla ja yhteistyötoiminnalla terveysympäristöissä on hyvä tapa lisätä ihmisten tietoisuutta. (Brooks & Wilson, 2018.)

6 Kehittämistyön tavoitteet ja tehtävä

Kehittämistyön tavoitteena oli lisätä vanhemmille sekä isovanhemmille tietoa lapsen selkä menosuuntaan matkustamisen tärkeydestä, sekä perustietoa lasten turvakaukaloista ja selkä menosuuntaan turvaistuimista.

Tehtävänä oli tuottaa Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymälle äitiys- ja lastenneuvoloihin jaettavaksi tietolehtinen, johon vanhemmat ja heidän läheisensä voivat tutustua ennen vauvan syntymää ja hänen ensimmäisten elinvuosiensa aikana.

7 Kehittämistyön toteutus

7.1 Toiminnallinen kehittäminen

Halusimme kehittää selkeän, helppolukuisen tietolehtisen, jossa on informatiivisen tekstin lisäksi myös havainnollistavia kuvia. Kuvien tarkoituksena on tuoda paremmin esille sivulla käsiteltävää aihepiiriä, sekä luoda selkeä kuva tekstin sisällöstä. Visuaaliset ja havainnollistavat kuvat usein auttavat tekstin ymmärtämisessä.

Visuaalinen tutkimusmenetelmä käyttää visuaalisia tuotoksia tuoda esille tutkimustuloksia. Näissä voi hyödyntää useanlaisia visuaalisia aineistoja, kuten kuvia, piirustuksia ja mediakuvia. Visuaaliset tuotokset herättävät ajatuksia ja tunteita eri tavalla kuin puhuttu tai kirjoitettu informaatio. Visuaalinen aineisto voi tuoda asioihin uutta näkökulmaa, lisätä asioiden tiedostamista ja edistää kriittistä ajattelua. Visuaaliset tuotokset voivat olla hyvä keino lähestyä aihetta, jonka kielellinen käsittely on vaikeaa. (Ryynänen & Rannikko, 2021. 82.)

7.2 Toimeksiantaja, kohderyhmä ja lähtötilanne

Kun olimme päättäneet kehittämistyön aihealueen, otimme yhteyttä Siunsoten neuvolatoiminnan vastaavaan henkilöön kehittämistyön tekemisestä Siunsoten neuvoloissa. Kun saimme myöntävän vastauksen, lähdimme työstämään tietolehtisen teoriaperustaa ja ulkoasua. Kohderyhmänä tietolehtiselle ovat ras- kaana olevat vanhemmat sekä myös heidän lähipiiriinsä kuuluvat isovanhem- mat ym. läheiset joille turvaistuintieto voisi olla tarpeellista.

7.3 Tuotoksen suunnittelu ja toteutus

Lähdimme suunnittelemaan tuotosta pohtimalla, mitä tietoa tällaiseen tietolehti- seen olisi hyvä laittaa ja millaisesta tietolehtisestä vanhemmat hyötyisivät par- haiten. Koska aihepiiri on laaja ja tekstiä tulisi paljon, päätimme pitää oman leh- tisen hyvin yksinkertaisena. Halusimme tietolehtisessä tuoda esille pääasioita matkustusturvallisuuteen ja selkä menosuuntaan matkustamiseen liittyen. Ky- symme turvaistuimiin erikoistuneesta Facebook ryhmästä, millaista tietoa van- hemmat itse olisivat neuvolasta kaivanneet turvaistuimiin ja autolla matkustami- seen liittyen. Vastausten perusteella hahmottelimme rungon aihealueista, joita lähdimme infolehtisessä käsittelemään. Kun aihepiirit olivat valmiina, aloimme keräämään teoriatietoperustaa kehittämistyöhön. Kun teoriaosuus oli valmis, aloitimme suunnittelemaan tietolehtisen ulkoasua, sekä pohtimaan kuinka saamme tiedon lehtiseen esille parhaiten. Kehitimme tietolehtiseen myös omat kuvat, sillä tarjolla olevista ilmaisista kuvista ei löytynyt aihepiiriin sopivia tuotok- sia.

Hyvän työn idea nousee esille opinnoista ja aihe nivoutuu hyvin työelämään. Se myös syventää tietoja ja taitoja kyseisestä aiheesta. Toiminnallisen oppinnäyte- työn avulla voi päästä kehittämään omia taitojaan työelämän kehittämisen suh- teen ja harjoittamaan omaa innovatiivisuuttaan. (Vilkkä H. & Airaksinen T. 2003. 16-17.)

Infolehtisen aihealueita ovat vauvan ja taaperon anatomia, istuimen ostajan muistilista, turvallinen matkustaminen, käsitteet tutuiksi, millainen on turvallinen istuin ja turvaistuinpolku. Tämän lisäksi tietolehtisen takasivulle on koottu

muutamia internetsivustoja, joista voi hakea lisää tietoa aiheeseen liittyen. Tuotoksen kuvitukset on tehty itse. Tällä olemme välttäneet loukkaamasta tekijänoikeuksia ja saimme toteutettua tietolehtisen ilman tekijänoikeuskustannuksia. Tämän lisäksi itse tekemällä saimme kuvat vastaamaan paremmin tekstin sisältöä.

Tuotteen olisi hyvä erottua, olla yksilöllisen ja persoonallinen. On myös huomioitava tuotoksen kyky saavuttaa tavoiteltu kohderyhmä. Ensisijaiset kriteerit ovat tuotteen ulkoasu, kohderyhmän käytettävyys, asiasisällön soveltuvuus kohderyhmälle, tuotteen informatiivisuus ja selkeys. Painotuotteessa tulee pohtia tuotteen kokoa sekä typografiaa. (Vilka H. & Airaksinen T. 2003. 52-53.)

8 Pohdinta

8.1 Tuotoksen tarkastelu ja arviointi

Tuotoksen tavoitteena oli luoda selkeä, helposti luettava tietolehtinen selkä menosuuntaan olevista istuimista ja niihin liittyvistä perustiedoista. Koemme että valmiista tuotoksesta tuli visuaalisesti selkeä ja helppolukuinen. Kuvat ohjelehtisessä auttavat hyvin tukemaan tietolehtisen sivuilla olevaa tekstiä. Toimeksiantajalta saimme tietolehtisestä palautteena, että opas on erittäin konkreettinen, käytännönläheinen, selkeä ja että myös kuvitukset ovat hyvät.

Koemme että onnistuimme tavoitteessamme luoda tietolehtinen kehitystyömme aiheesta, ja että tuotos on onnistunut tehtävässään.

Tuloksellisuuden arvioinnissa on tärkeää pohtia, onko tuotoksen taustalla todellinen ongelma, jonka ratkaisu on johtanut uuteen ja parempaan tuotokseen, onko tutkimusongelma ammatillisesti tarpeellinen ratkaista, onko ratkaisu yleisesti hyödynnettävissä, siirrettävissä ja sovellettavissa sekä että onko teoria-tieto käsitteellistettyä ja selkeästi ymmärrettävää. (Anttila, 2006. 518- 519.)

Opinnäytetyön toimintasuunnitelmassa tulee näkyä, että siinä esitetyt ideat ja tavoitteet ovat harkittuja ja perusteltuja. Tällä osoitetaan, että kykenee

johdonmukaisuuteen tavoitteissaan, että ideassaan. Toimintasuunnitelmaa tehdessä on hyvä kartoittaa jo olemassa olevat, vastaavat tuotokset ja ideat. Tois-toa tulee välttää ja aina pyrittävä tuomaan jotain uutta sisältöä aiheeseen. Toimintasuunnitelmassa on hyvä myös määrittää tuotoksen toteutettavuus, mahdolliset yhteistyökumppanit ulkoasun luomisessa, aikataulu sekä mahdolliset kustannukset. (Vilkka & Airaksinen, 2003. 26–28.)

Kohderyhmän rajaaminen on yksi tärkein osa-alue. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos tehdään aina jonkin tietyn kohderyhmän käytettäväksi, sillä tavoitteena on tämän kohderyhmän osallistaminen tai opastus tuotoksen avulla. Se myös määrittää tuotoksen sisällön, sekä voi auttaa tuotoksen kokonaisarviointissa. (Vilkka & Airaksinen, 2003. 39-40.)

8.2 Kehittämistyön luotettavuus

Luotettavuutta toiminnallisessa tuotoksessa tarkastellaan neljän eri kriteerin avulla. Tuotosta tulee tarkastella uskottavuuden, siirrettävyyden, riippuvuuden sekä vahvistettavuuden kannalta. Uskottavuudella tarkoitetaan, että raportti ja tulokset ovat kirjattu selkeästi, kattavasti ja ymmärrettävästi, eikä tulkinta jää lukijan varaan. Siirrettävyydessä vaaditaan selkeää vaiheittaista raporttia ja tuloksien siirrettävyyttä toiseen tutkimusympäristöön. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 197–198.) Tässä kehittämistyössä luotettavuutta lisää teoriaosuudessa käytetyt suomalaiset ja kansainväliset luotettavat lähteet ja lakiasetukset. Siirrettävyyttä voidaan vahvistaa tuotoksen monipuolisuudella ja käyttömahdollisuuksilla kaikkialla, missä tulee kysymyksiä vauvan tai taaperon turvallisesta matkustamisesta.

Jotta riippuvuutta voidaan tarkastella, tulee tutkijoiden olla tietosia omista vaikutuksista työn prosessiin sekä tutkimusten tulkintaan. Lähtötilanne tulee kirjata selkeästi raportissa. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tuotoksessa käytetyt tiedot ovat tiivistetysti koottu luotettavista lähteistä. Tietolehtiseen kanteen kirjetaan sen olevan osa kehittämistyötä, sekä viimeiselle sivulle on lueteltu sivustot, joista tieto on koottu.

Vahvistettavuuden toteaminen usein tuottaa eniten haasteita. Vahvistettavuutta varmistaessa tarkastellaan kirjoittajien tarkkoja muistinpanoja, sekä niiden kautta syntyneitä oivalluksia. Vaikka materiaalin pohjalta voisi loppupäätelmä olla toinen, se ei heikennä tutkimuksen luotettavuutta. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tämän kehittämistyön kirjoittajat ovat kirjanneet selkeät muistiinpanot työn edetessä, mikä lisää työn vahvistettavuutta.

Validiteetti eli tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus tarkoittavat tutkimuksen kykyä selvittää sitä, mitä sen on tarkoitus selvittää. Siinä arvioidaan tutkimuksen sekä käytettyjen menetelmien kykyä vastata tutkittavaa ilmiötä. Validiteetti voidaan tarkastella hyvin monelta eri kannalta. Aineistovaliditeetti tarkoittaa sitä, kuinka hyvin kerätty aineisto vastaa ulkopuolisia kriteereitä. Korrelatiivisessa tutkimuksessa aineistolla on korkea korrelaatio joidenkin toisten vastaavien tutkimustulosten kanssa. (Anttila, 2006. 512- 515.)

8.3 Kehittämistyön eettisyys

Kehittämistyö on eettisesti tuotettu, kun se on tuotettu rehellisiä ja vastuullisia tiedonhankintamenetelmiä käyttäen. Kehittämistyössä käytettyjä tutkimuksia ja niiden tuloksia on tarkasteltu kunnioittavasti, sekä niihin on tekstissä viitattu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan TENK:n mukaisesti. (Tutkimustieteellinen neuvottelukunta 2012, 6.) Meidän tuottamassa kehittämistyössä olemme noudattaneet tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimia ohjeita. Olemme käyttäneet työssämme suomalaisia ja kansainvälisiä lähteitä, sekä viitanneet niihin tekstissä ohjeen mukaisesti. Käyttämämme lähteet ja tutkimuksen ovat kirjattu lähdeluetteloon.

Hyvän tieteellisen käytännön loukkaamisella tarkoitetaan toimintaa, joka ei täytä tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimia ohjeita, vääristää tutkittua tietoa tai vahingoittaa tieteellisiä tutkimuksia. On kaksi ryhmää, joihin hyvän tieteellisen käytännön loukkaukset voidaan jakaa. Yhteen ryhmään kuuluu piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jolla tarkoitetaan puutteellista

viittaamista alkuperäisiin lähteisiin, tutkijoiden vähättely ja tutkimustulosten muuttaminen. Toiseen ryhmään kuuluu vilppi tieteellisessä toiminnassa. Tähän ryhmään kuuluu tekaistujen havaintojen esittäminen, alkuperäisten tutkimustulosten vääristäminen, toisen tutkimuksen käyttäminen omalla nimellä, sekä tutkimustuloksien luvaton lainaaminen ilman asianmukaista viittausta. (Tutkimustieteellinen neuvottelukunta 2012, 8-9.) Tässä työssä on noudatettu eettisiä ohjeita, eikä lähteitä ole käytetty ilman asianmukaista viitettä.

8.4 Kehittämistyön prosessin tarkastelu ja ammatillinen kasvu

Kehittämistyöprosessin aikana teimme tiiviisti työtä vuoden ajan, minkä aikana meidän yhteistyötaitomme ovat kehittyneet ja olemme oppineet paljon kehitystyömme aihealueesta. Parityöskentelyn ansiosta olemme pystyneet jakamaan keskenämme ajatuksia ja mielipiteitä työhön liittyen. Tämä on tuonut lisää ammatillista osaamista tulevassa työssä terveydenhoitajana. Kehittämisprosessin aikana opimme pitkäjänteisyyttä ja joustavuutta. Yhteistyö toimeksiantajan kanssa lisäsi ymmärrystä moniammatillisesta yhteistyöstä. Kehittämistyön tekeminen kehitti myös taitojamme toimia sovittujen sääntöjen sekä aikataulujen mukaisesti, työn osapuolten välillä muuttuvissa elämäntilanteissa. Tietoperustan kokoaminen tutkimustietojen sekä kirjallisuuden avulla kehittivät niin tiedonhankutaitojamme kuin yleistä tietoperustaa kehittämistyön aihepiiriin liittyen. Tietoperustaa kootessa opimme lähdekriittisyyttä sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta terveydenhoitajan näkökulmasta.

8.5 Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet

Tuotokseemme on kasattu ajankohtaista tietoa vauvan ja taaperon selkämenosuustaan matkustamisesta. Tieto tuotokseen on kasattu kyselyn pohjalta, jossa kartoitettiin millaista tietoa pienten lasten vanhemmat kokivat tarvitsevansa. Täten voimme todeta tuotoksen hyödylliseksi erityisesti ensisynnyttäjille ja isovanhemmille, mutta myös muille pienten lasten turvallisesta matkustamisesta kiinnostuneille.

Jatkokehitys ideana voisi suunnitella tietolehtisen leikki-ikäisen turvallisesta kulkemisesta autossa. Koska erilaisista istuimista ja niiden ominaisuuksista on paljon tietoa valmistajilla. Sekä erilaisella foorumeilla löytyy monenlaista mielipidekirjoitusta. Tämän vuoksi turvaistuimen hankina leikki-ikäiselle voi olla hyvin hankalaa. Tietolehtinen jonka tieto pohjautuu tutkittuun tietoon turvallisesta matkustamisesta voisi auttaa tällaisissa tilanteissa.

Lähteet

- Anlund A., Falkmer T., Forsman Å., Gustafsson S., Matstoms Y., Sörensen. G. Turbell T., Wenäll J. 2003. Child safety in cars: Literature review. Swedish National Road and Transport Research Institute. <http://www.diva-ptal.org/smash/record.jsfpid=diva2:675232>. 14.9.2022.
- Anttila P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Akatiimi oy, Hamina.
- Autoliitto. 2022. Turvaistuintestit. <https://www.autoliitto.fi/tietoa-tienkayttajalle/turvaistuintestit>. 14.9.2022.
- Autoliitto. 2022. Väärin asennettu turvaistuin. <https://www.autoliitto.fi/tiedote/vaarin-asennettu-turvaistuin-ei-suojaa-lastakunnolla>. 14.9.2022.
- Brooks E. & Wilson D, 2018. Car seats. International Journal of Childbirth Education, Apr2018; 33(2). EBSCOhost. 30.9.2022.
- Dale, H. & Pickersgill M. 2021. Child car seat safety advice: a public health concern. Journal of Public Health, 43(1), e117–e118. <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdz144>
- Helin, M., Jäppinen, S., Launis, V., Spoof, S. K. & Varantola, K. (toim.) 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Helsinki. 6, 8-9. 21.10.2022.
- Incar safety centre. Child Car Seats & Safety Facts & Stats. <https://incarsafetycentre.co.uk/safety-centre/car-seat-fact-stats>. 30.9.2022.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Karin Brolin, Isabelle Stockman, Marianne Andersson, Katarina Bohman, Laure-Lise Gras, Lotta Jakobsson, Safety of children in cars: A review of biomechanical aspects and human body models, IATSS Research, Volume 38, Issue 2, 2015, s. 94, ISSN 0386-1112, <https://doi.org/10.1016/j.iatssr.2014.09.001>. 14.9.2022.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Ellibs library. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. 2021. Vain oikein asennettu turvaistuin suojaa lasta. <https://www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/vain-oikein-asennettu-turvaistuin-suojaa-lastaa>. 18.11.2022
- Liikenneturva. 2022. Usein kysytyt kysymykset. <https://www.liikenneturva.fi/liikenteessa/turvaistuin-usein-kysytyt-kysymykset/#724968bc>. 30.8.2022.
- National Association for the Promotion of Traffic Safety, NTF. <https://ntf.se/fragor-och-svar/barn-i-bil/bilbarnstolar/>. 14.9.2022.
- Neuvoston direktiivi 77/541/ETY. Eur-lex. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/1977/541/oj>. 14.9.2022.
- Ryynänen S. & Rannikko A. 2021. Tutkiva mielikuvitus. Luovat, osallistuvat ja toiminnalliset tutkimusmenetelmät yhteiskuntatieteissä. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Tieliikennelaki 729/2018. 5. luku. 94 §.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180729>. 14.9.2022.

Turvaistuinpro. 2022. Isofix turvaistuimet

<https://turvaistuin.pro/isofix-turvaistuimet/>. 30.9.2022.

Varusteopas. Lasten turvaistuinten tietosivusto.

<https://varusteopas.fi/>. 29.9.2022.

Vilka H. & Airaksinen T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Lisää tietoa turvaistuimista ja niiden käytöstä:

www.Liikenneturva.fi/turvaistuin

www.turvaistuin.org

www.lastenturva.fi

Facebook:

Turvaistuimet/ Bilbarnstolar

Karelia
AMMATTIKORKEAKOULU

**Siun
SOTE**

Toteutettu osana kehittämistyötä, Terveystieteiden tutkimuskeskus: Jonna Kärkkäinen & Elena Levänen. 2022.

Kuvat: Jonna Kärkkäinen

Turvallisesti turvaistuimessa

Siun
SOTE

Tietolehtinen vanhemmille sekä isovanhemmille

Vauvan ja taaperon anatomia

Vauvoilla ja eri ikäryhmän lapsilla on erilainen ruumiinrakenne kuin aikuisilla. Esimerkiksi pää suhteessa muuhun vartaloon on paljon suurempi kuin aikuisilla. Kasvojen ja aivojen mittasuhteet ovat erilaiset, minkä vuoksi lapsella on korkeampi painopiste kuin aikuisella.

Imeväis-ikäisillä ja taaperoilla niskalihakset eivät ole vielä tarpeeksi vahvat kontrolloidakseen pään liikkeitä kolaritilanteissa suuren päämassan vuoksi. Korkean painopisteen takia, lapsen liikerata eroaa aikuisen liikeradasta ja voi altistaa ääriasennoille, kun törmäys tulee etupuolelta.

Jos lapsi painaa 15 kg ja joutuu törmäykseen kasvat menosuuntaan olevassa istuimessa, jonka keskinopeus on noin 50 km/h, lapsen niskaan kohdistuu n. 180–200 kg paine. Selkä menosuuntaan olevassa istuimessa tämä paine vähenee n.40–60 kilogrammaan. Paine on suuri, sillä lapsen pää on suurempi suhteessa vartaloon kuin aikuisella. Aikuisen pään koko on vain noin 6 % heidän vartaloonsa nähden, kun taas 5 kuukauden ikäisellä vauvalla sama lukema on 25 %.

Istuimen ostajan muistilista

- ❖ Hanki turvakaukalo tai turvaistuin hyvissä ajoin ennen sen käyttöönottoa. Varmista sen yhteensopivuus omaan autoosi ennen ostoa ja tutustu huolella käyttöohjeisiin. Käy sovittamassa istuinta autoosi, jos mahdollista.
- ❖ Selvitä onko autosasi isofix-kiinnitys vai tuleeko kaukalo tai istuin kiinni turvavoilla.
- ❖ Tullaanko kaukaloa tai istuinta siirtämään usein? Tarvitseeko istuimeen hankkia telakkaa vai riittääkö pelkkä turvavyökiinnitys?
- ❖ Tutustu liikenneturvan sivuilla turvaistuimille tehtyihin turvaistuintesteihin ja niiden tuloksiin ennen istuimen ostopäätöstä.
- ❖ Varmista että istuin on E-hyväksytty, lapsen tarpeisiin sopiva ja pituus- sekä painorajoituksiin sopiva.
- ❖ Jos hankit istuimen käytettynä, hanki se vain turvalliselta ja luotettavalta myyjältä, joka osaa antaa sinulle istuimen tarkan käyttöhistorian. Varmista istuimen rungosta istuimen valmistusvuosi ja että kyseessä on varmasti vielä käyttökäinen ja kolaroimaton istuin.
- ❖ Jos vauva kulkee synnytyksestä kotiin autolla, kannattaa kaukalon säätöihin ja asennukseen tutustua hyvissä ajoin ennen kotiutumista.
- ❖ Harjoittele istuimen irrottamista ja paikalleen asentamista ennen sen käyttöönottoa, jotta osaat käyttää istuinta oikeaoppisesti kun tarve niin vaatii.
- ❖ Kun siirryt turvakaukalosta turvaistuimeen, testaa istuimen yhteensopivuus myös omalle lapselle. Turvaistuimia on olemassa monia erilaisia, joten on hyvä varmistaa istuimen sopivuus juuri oman lapsen mieltymyksiin ja tarpeisiin sopiviksi.

Turvallinen matkustaminen

Imeväis-ikäiset ja taaperot, jotka ovat asetettu pituuden ja painon mukaan oikeanlaiseen istuimeen kestävät paljon paremmin vakavia tai lieviä vammoja kuin oikein, mutta väärinkokoiseen istuimeen kiinnitetyt lapset.

Yleisimmät virheet ovat liian löysälle jätetyt turvavyöt, istuinta ei ole kiinnitetty oikeaoppisesti tai istuin ei ole autoon sopiva. Yleisimmin väärinkäyttöä tapahtuu istuimissa, jossa istuin sekä lapsi molemmat täytyy kiinnittää autoon tukevasti.

Isfix- vähentää väärinasennuksen riskiä, mutta ei täysin poista sitä. Myös lapselle tulevien vöiden reilutus on tärkeää. Vyöt ovat tärkeää säätää lapselle sopivaksi, kuten myös selkänöja ja päätuki. Näin istuin suojaa hyvin päätä sekä keskivartaloa. Lapsi tulee kiinnittää istuimeen napakasti myös siksi, ettei tämä pääse pujottelemaan itse irti matkan aikana.

Palkkituoli ei ole turvallinen, sillä turvaistuimessa turvavöiden tulisi asettua kehon vahvempien osien päälle. Palkkituolissa lapsi istuu kasvat menosuuntaan ilman vyötä. Tämä tarkoittaa, että törmäyksessä kaikki voima kohdistuu lapsen pehmeisiin osiin.

Talvella turvavöiden laittamista paksujen toppavaatteiden päälle tulisi välttää. Tällöin on riskinä, että vyöt luistavat olkapäiltä tai ne eivät kiristy kunnolla. Turvavöiden tulisi aina asettua mahdollisimman lähelle kehoa. Kevyet fleecivaatteet, villit sekä auton ennakoon lämmittäminen voivat olla avuksi siinä, ettei lasta tarvitse pukea paksuihin toppavaatteisiin automatkan ajaksi.

Kun lapsen turvaistuimen vyöt ovat kiristetty, väliin tulee mahtua enintään kaksi sormea. Olkapäiltä vöiden tulisi mennä hieman olkapäiden yli, ei alapuolelle, istuimen selkänöjaan.

Turvaistuimen kiinnitysohjeita tulee aina noudattaa tarkasti. Jos ohjeet ovat epäselvät, voi olla yhteydessä istuimen valmistajaan, maahantuojaan tai myyjään. Varmista että turvaistuin on asennettu oikein ja lapsen turvavyöt ovat kiinni turvallisesti.

Turvakaukaloa tai istuinta ei koskaan saa asentaa etupenkillä, jossa on turvatyyny, jos sitä ei ole kytketty pois päältä!

Käsitteet tutuiksi

Isfix on istuimen kiinnitysjärjestelmä, jossa turvaistuin tai telakka kiinnittyy suoraan auton istuinrungossa oleviin kiinnityspisteisiin. Oman auton kohdalla isfix tiedot löytyvät auton teknisistä tiedoista. Jos autossa ei ole isfix- kiinnikkeitä, voi turvakaukalon tai turvaistuimen kiinnittää autoon kiinnitysvöillä.

ISize on autojen yhdenmukaisuusjärjestelmä, joka auttaa varmistamaan turvaistuimen sopimisen autoon. Kaikki istuimet eivät ole automaattisesti ISize-istuimia.

Plus-Testi on vapaaehtoinen testi ruotsin markkinoille. Siinä missä E-merkintä osoittaa istuimen täyttävän vähimmäisvaatimukset istuimelle, plus- testissä mitataan erityisesti lapsen kaulaan kohdistuvaa voimaa tiukemmin kuin muissa testeissä.

Telakka kiinnitetään autoon joko auton omilla vöillä tai isfix-kiinnityksellä. Turvaistuin tai kaukalo kiinnitetään tällöin suoraan telakkaan, joka helpottaa turvaistuimen siirtelyä ja vähentää turvaistuimen tai kaukalon väärinasentamisen riskiä.

Millainen on turvallinen istuin?

Autoliitto julkaisee kaksi kertaa vuodessa eurooppalaisen auto- ja kuluttajajärjestön kanssa yhteistyössä toteutettua turvaistuintestiä. Istuimen saamaan kokonaisarvosanaan vaikuttavat istuimen turvallisuus, käyttöominaisuudet, istuimukavuus sekä kemikaalit.

Käytettyä istuinta hankittaessa tulee tietää sen käyttöhistoria. Perheen sisällä voi kierrättää istuinta, jos istuin on ehjä. Istuimen tulee olla EU-hyväksytty ja omaan autoon sopiva.

Istuimen käyttöikä on yleensä 7 vuotta. Käyttöikä lasketaan istuimen valmistusvuodesta lähtien. Näistä löytyvät merkinnät istuimen rungosta.

Laki velvoittaa turvalaitteen käyttöä lapsella 135 cm asti, jonka jälkeen suosituksena on, että lasta kuljetettaisiin turvalaitteessa 150 cm asti.

Turvaistuimen tulee aina olla lapsen pituuteen ja painoon sopiva, ehjä, E-hyväksytty ja siinä tulee olla vielä käyttöikää jäljellä. **Vain oikein asennettu turvaistuin suoja lasta kolaritilanteissa.** Tärkeää on myös huomioida lapsen oikeaoppinen asennus istuimeen.

Niska- ja päävammojen ehkäisemiseksi, sekä törmäysvoiman jakamiseksi laajemmalle alueelle on tärkeää käyttää selkä menosuuntaan olevaa istuinta.

Kasvat menosuuntaan istuimia joihin lapsi on kiinnitetty valjailla ei tulisi suosittelaa alle 4-vuotiaille lapsille, sillä ne eivät jaa optimaalisesti lapsen painopistettä. Näin ollen ne eivät suojaa pienen lapsen päätä ja niska- kaula aluetta.

Turvaistuinpolku

Turvakaukalo (A/B1) on vauvan ensimmäinen istuin, jossa vauva matkustaa usein noin 1,5-vuotiaaksi saakka. Turvakaukaloiden yleisin painoraja on 13 kg, mutta istuimen paino sekä pituusrajat tulee aina varmistaa istuinkohtaisesti. Lapsen pään tulee myös aina olla istuimen selkänöjan suojaama.

Turvaistuimeen (A/B2) lapsi voi siirtyä jo 6kk ikäisestä lähtien, jos hänen painonsa ja pituutensa siihen riittävät. Turvaistuinta tulisi aina sovittaa, jotta varmistetaan sen sopivuus lapselle sekä autoon. Turvaistuimia on olemassa isfix- tai vyökiinnitteisiä. Isfix-istuimien painoraja on usein 18 kg, kun taas vyökiinnitteisessä turvaistuimessa (B3) lapsi voi istua noin 36 kg saakka. Istuimen sopivuus omaan autoon tulee aina varmistaa istuimen valmistajalta tai maahantuojalta. Internetistä löytyy usein myös autoliistaus autoista, joihin kyseinen turvaistuin on sopiva.

Turvavyöistuimessa (A3, B4) lapsi kiinnitetään autoon auton omilla turvavöillä. Istuin ohjaa turvavyöt lapselle sopiviksi ja antaa myös sivutörmäyssuojaa. Turvavyöistuimia on olemassa myös isfix-kiinnikkeillä. Tämä lisää matkustusturvallisuutta sillä istuin on kiinnitettyä autoon. Ilman isfixiä oleva istuin tulee kiinnittää aina myös silloin, kun lapsi ei matkusta siinä.

